

Asia: VN/20266/2025

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme mahdollisuudesta lausua Opetus- ja kulttuuriministeriön opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa annetun asetuksen muuttamisesta.

Kannatamme sitä, että ammatillisen koulutuksen valintaperusteasetuksen 19 §:n 2 momentti kumottaisiin, eikä nyt voimassa olevan asetuksen mukaisesti koulutuksen järjestäjän harkintaan perustuvaa valintaa enää sovellettaisi yksilöllistetyyn matematiikan ja äidinkielen arvosanan perusteella. Pidämme myös hyvänä muutoksena sitä, että oppilaalle, joka suorittaa opintoja rajatun oppimäärän mukaisesti, annetaan päättötodistukseen arvosanaksi korkeintaan 5.

Esitämme kuitenkin huolestamme liittyen asetuksen 20 §:n muutokseen, jonka mukaan 20 §:n 1 momentista poistettaisiin oikeus käyttää oppimisvaikeuksia harkintaan perustuvan valinnan perusteena. Muutosta on perusteltu sillä, että koska koulutusta koskevissa laeissa on vahvistettu oppimisen tukea ja erityistä tukea, enää ei olisi tämän vuoksi tarpeellista erikseen mahdollistaa harkintaan perustuvan valinnan käyttämistä oppimisvaikeuksien perusteella. Perustelu ei vakuuta. On huomioitava, että oppimisen tuen vahvistaminen perusopetuksessa ja toisella asteella ei sinällään vaikuta siihen, tuleeko hakija valituksi tutkintoon johtavaan koulutukseen yhteishaun pistehaun kautta vai ei. Oppimisen tuen uudistus on tullut voimaan 1.8.25 alkaen, eikä uudistuksen vaikutuksia voida vielä arvioida. Tuen tarve ei poistu sillä, että perusopetuksessa oppilaita tuetaan vahvemmin, vaan tuen jatkumiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota koulutuksen nivelvaiheissa, sekä tukea kaikkien oppivelvollisten mahdollisuuksia edetä mahdollisuuksien mukaan kiinnostustensa, kykyjensä ja taipumustensa mukaiseen koulutukseen.

OKM:n muistiossa (21.8.2025) todetaan, että Opetushallituksen tilastojen mukaan ammatilliseen koulutukseen oli harkinnanvaraisia hakijoita vuonna 2024 yhteensä 7909 (v. 2020 yhteensä 6 384), joista oppimisvaikeuksien perusteella haki 3047 (v. 2020 yht. 3 063). Näin ollen voidaan arvioida, että muutos koskisi varsin isoa joukkoa hakijoita. Oppimisvaikeudet voivat vaikuttaa siihen, että nuoren todistusarvosanat erityisesti lukuaineissa ovat heikot. Hänellä voi kuitenkin olla hyvät kädentaidot ja kykyä sekä motivaatiota suoriutua hyvin ammatillisista opinnoista itselleen soveltuvalla alalla. Jos jatkossa tällaisen nuoren mahdollisuudet päästä haluamaansa tutkintoon johtavaan koulutukseen estyvät, tarkoittaisi se väistämättä sitä, että nuori ohjautuu TUVA-koulutukseen tai alalle, joka häntä ei motivoi tai kiinnosta. OKM:n muistiossa todetaan, että opiskelupaikan osoittaminen ja jatkuvan haun mahdollisuudet ovat edelleen käytössä, mikäli hakija jää ilman koulutuspaikkaa yhteishaussa. Tiedämme kuitenkin myös, että jatkuvat haut eivät välttämättä vedä kaikille aloille kesken vuoden ja näin ollen nuori on pahimmillaan TUVA-koulutuksen jälkeenkin vielä ilman opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa.

Oppimisvaikeuksien ja oppimisen tuen tarpeen lisääntyminen perusopetuksessa ei ole peruste poistaa mahdollisuutta harkinnanvaraiseen hakuun niiltä oppilailta, joilla on todettuja oppimisen erityisvaikeuksia. Tämä vähentäisi entisestään heikommassa asemassa olevien oppimisvaikeuksia omaavien oppivelvollisten mahdollisuuksia edetä mielekkäisiin opintoihin ja työelämään, sekä todennäköisesti lisäisi opintonsa keskeyttäneiden määrää. On tärkeää ymmärtää, että tämän hakuväylän poistaminen voi olla yksilötasolla todella merkityksellinen koulutuspolkuun ja tulevaisuuteen vaikuttava tekijä. OKM:n muistion mukaan tutkinnon vaatimukset ja soveltuvuus suhteessa opiskelijan edellytyksiin ovat aina keskeisiä tekijöitä. Tämä on erityisesti harkintaan perustuvan haun haastatteluissa kartoitettava seikka: onko nuorella oppimisvaikeuksista ja heikoista arvosanoista huolimatta edellytykset, soveltuvuus ja motivaatio suoriutua kyseisen alan vaatimuksista? On totta, että opintojen keskeyttäminen puuttuvien oppimisvalmiuksien vuoksi voi olla monille nuorille opiskelijoille lannistava ja yleistä opiskelumotivaatiota heikentävä kokemus. Kuitenkin vielä lannistavampaa on, jos nuori ei saa edes mahdollisuutta yrittää alalla, jonne hän on halunnut hakeutua. Pyydämme vielä harkitsemaan tarkasti tämän muutoksen vaikutuksia nuorten elämäntulkkuun ja koulutuspolkuun.

Sirkiä Laura

Keravan kaupunki - Keravan kaupungin oppivelvollisuuden
erityisasiantuntija, kasvatuksen ja opetuksen asiantuntijat, perusopetuksen
oppilaanohjaajat